

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

Julkaistu Helsingissä 29 päivänä joulukuuta 2023

1231/2023

Laki

vanhemmuuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan vanhemmuuslain (775/2022) 6 §:n 1, 2 ja 4 momentti, 7 §:n 1 momentti, 8 §:n 1 ja 4 momentti, 9 §, 10 §:n 2 momentti, 11–13 §, 14 §:n 2 momentti, 16 ja 17 §, 23 §:n 2 momentti, 27 §, 29 §:n 1 ja 2 momentti, 32 §:n 2 momentti, 33 §, 34 §:n 3 momentti, 36 §, 40 §:n otsikko ja 2 momentti, 42–44 §, 45 §:n 2 ja 3 momentti, 47 §:n 1 ja 2 momentti, 50 §:n 1 momentti, 63 §:n 1 momentti, 67 §:n 4 momentti ja 69 §:n 1 momentti, sellaisena kuin niistä on 11 § laissa 737/2023, sekä

lisätään 23 §:ään uusi 2 momentti, jolloin muutettu 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, 26 §:ään uusi 2 momentti ja 48 §:ään uusi 4 momentti seuraavasti:

6 §

Vanhemmuuden selvittämisen tarkoitus ja käyttöala

Vanhemmuuden selvittämisen tarkoituksena on hankkia sellaisia tietoja, joiden nojalla lapselle voidaan vahvistaa tai todentaa isä tai äiti.

Lastenvalvoja selvittää vanhemmuuden, kun hän saa tiedon 18 vuotta nuoremasta lapsesta tai kun henkilö haluaa tunnustaa vanhemmuutensa eikä lapselle ole todettu tai vahvistettu kahta vanhempaa.

Edellä 5 §:n 1 momentissa tarkoitettua äitiyttä ei selvitetä, jos lapselle voidaan vahvistaa isä eikä lastenvalvojan tiedossa ole seikkoja, joiden nojalla joku muu kuin otaksuttu isä olisi lapsen toinen vanhempi. Isyyttä ei selvitetä, jos lapsen äitiys on tunnustettu 5 §:n 1 momentissa tarkoitetun hedelmöityshoitosuostumuksen perusteella eikä lastenvalvojan tiedossa ole seikkoja, joiden nojalla olisi aihetta epäillä, että joku muu kuin tunnustaja olisi lapsen toinen vanhempi.

7 §

Vanhemmuuden selvittämisen aloittaminen ja raukeaminen

Vanhemmuuden selvittäminen voidaan aloittaa jo ennen lapsen syntymää, jos näytön saaminen vanhemmuudesta muutoin vaarantuisi tai siihen on muu erityinen syy. Oikeusgeneettisessä vanhemmuustutkimuksessa tarvittava näyte lapsesta voidaan kuitenkin ottaa vasta lapsen syntymän jälkeen.

8 §

Vanhemmuuden selvittämisen toimeenpanija

Vanhemmuuden selvittää lastenvalvoja sillä hyvinvointialueella, jonka alueella lapsen synnyttäneellä äidillä on kotikuntalaissa (201/1994) tarkoitettu kotikunta. Jos lapsi on täyttänyt 15 vuotta taikka lapsen synnyttänyt äiti on selvittämättä, kadonnut tai kuollut taikka hänellä ei ole Suomessa kotikuntaa, vanhemmuuden selvittää kuitenkin lastenvalvoja sillä hyvinvointialueella, jonka alueella lapsella on kotikunta, tai, jos lapsella ei ole Suomessa kotikuntaa, sillä hyvinvointialueella, jonka alueella lapsi oleskelee.

— — — — —
Mitä tässä pykälässä ja 19, 22, 66 ja 67 §:ssä säädetään hyvinvointialueista, sovelletaan Ahvenanmaalla Ahvenanmaan maakunnan kuntiin.

9 §

Neuvottelu vanhemmuuden selvittämiseksi

Saatuaan tiedon seikasta, jonka vuoksi on selvittävä lapsen toinen vanhempi, lastenvalvojan on neuvoteltava lapsen synnyttäneen äidin, 15 vuotta täyttäneen lapsen ja, jos mahdollista, sen henkilön kanssa, joka saattaa olla lapsen toinen vanhempi. Jos lapsen vanhemmuus selvitetään 6 §:n 3 momentin nojalla, neuvotteluun on kutsuttava myös lapsen toinen vanhempi.

Jos selvittävänä on lapsen synnyttäneen henkilön äitiys tai lapsen molemmat vanhemmat, neuvotteluun kutsutaan 15 vuotta täyttäneen lapsen lisäksi, jos mahdollista, ne henkilöt, jotka ovat tai saattavat olla lapsen vanhempia. Neuvotteluun voidaan tarpeen mukaan kutsua myös lapsen huoltaja tai muu laillinen edustaja, jos tämä on muu kuin joku edellä mainituista henkilöistä.

10 §

Neuvottelun toimittaminen ja velvollisuus pysyä totuudessa

— — — — —
Tietoja antaessaan sillä, joka 2 tai 3 §:n nojalla tai 19 §:ssä tarkoitetun tunnustamisen perusteella on tai joka saattaa olla lapsen toinen vanhempi, on velvollisuus pysyä totuudessa. Sama velvollisuus koskee myös tunnustamislausuman antamista, tunnustamisen hyväksymistä ja tunnustamisen johdosta toimitettua kuulemista.

11 §

Lastenvalvojan oikeus saada tietoja

Lastenvalvojan oikeuteen saada tietoja vanhemmuuden selvittämistä varten sovelletaan, mitä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetussa laissa (703/2023) säädetään sosiaalihuollon palvelunantajan tiedonsaantioikeudesta. Lastenvalvojalla on oikeus saada otaksutun vanhemman henkilöllisyyden ja asuinpaikan selvittämiseksi välttämättömiä tietoja salassapitosäännösten estämättä myös tämän työnantajalta sekä majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetussa laissa (308/2006) tarkoitetun majoitustoiminnan harjoittajalta.

12 §

Geneettisen selvityksen hankkiminen

Lastenvalvojan on tilattava vanhemmuuden selvittämisen yhteydessä oikeusgeneettisestä vanhemmuustutkimuksesta annetun lain (378/2005) 1 §:ssä tarkoitettu oikeusge-

neettinen vanhemmuustutkimus lapsesta sekä henkilöstä, joka on tai saattaa olla lapsen vanhempi, jos tämä pyytää tutkimusta tai jos lastenvalvoja muuten katsoo sen tarpeelliseksi. Jos tutkimus voidaan mainitun lain mukaan määrätä tehtäväksi muusta kuin edellä tarkoitettusta henkilöstä ja jos lastenvalvoja katsoo sen aiheelliseksi, hän voi tilata tutkimuksen myös tästä henkilöstä.

Lastenvalvojan tilaama oikeusgeneettinen vanhemmuustutkimus voidaan tehdä vain sen suostumuksella, josta näyte on tarkoitus ottaa. Jos lapsella, joka ei ikänsä ja kehitystasonsa perusteella voi antaa itse suostumustaan, ei ole huoltajaa tai muuta laillista edustajaa, joka voisi antaa suostumuksen lapsen puolesta, näyte voidaan ottaa ilman suostumusta lastenvalvojan valvonnassa vanhemmuuden selvittämistä varten, jollei se, jonka vanhemmuuden selvittämisestä on kyse, tätä vastusta. Jos tutkimus aiotaan tehdä vainajasta tai hänestä aiemmin otetusta näytteestä eikä vainaja ole eläessään antanut suostumusta tutkimukseen, siihen on saatava vainajan oikeudenomistajien suostumus.

Jos tutkimus on tarkoitus tilata mahdollisen isän tai lapsen synnyttäneen äidin molemmista vanhemmista, toisesta vanhemmasta yksin tai muusta lähisukulaisesta, lastenvalvojan tilaamaan tutkimukseen ja siihen annettavaan suostumukseen sovelletaan, mitä oikeusgeneettisestä vanhemmuustutkimuksesta annetun lain 6, 7, 8 ja 9 §:ssä sekä 11 §:n 1 momentissa säädetään tuomioistuimen määräämästä tutkimuksesta.

13 §

Tutkittavalle annettavat tiedot ja ilmoitukset

Ennen oikeusgeneettisessä vanhemmuustutkimuksessa tarvittavan näytteen ottamista ja tutkimuksen tilaamista lastenvalvojan tulee selostaa tutkittavalle tutkimukseen liittyvät toimenpiteet ja tutkimuksen merkitys vanhemmuuden selvittämisen kannalta sekä 12 §:ssä tarkoitettut edellytykset tutkimuksen tekemiselle.

Saatuana oikeusgeneettiseen vanhemmuustutkimukseen perustuvan lausunnon lastenvalvojan on viipymättä ilmoitettava sen sisällöstä tutkittavalle.

14 §

Vanhemmuuden selvittämisen keskeyttäminen

Lastenvalvoja voi päättää, että vanhemmuuden selvittäminen keskeytetään, jos:

- 1) on ilmeistä, ettei vanhemmuuden vahvistamista varten ole saatavissa riittävästi tietoja;
 - 2) lapsesta ei ole saatu näytettä, josta oikeusgeneettinen vanhemmuustutkimus olisi voitu tehdä;
 - 3) lapsi on syntynyt hedelmöityshoidoista annetun lain 1 §:ssä tarkoitetun hoidon tuloksena lapsen synnyttäneelle äidille, joka on saanut hoitoa yksin, ja on selvitetty, että siitöiden luovuttaja ei ole mainitun lain 16 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla suostunut siihen, että hänet voidaan vahvistaa hoidon tuloksena syntyneen lapsen isäksi;
 - 4) kukaan ei ole tunnustanut lasta ja on erityinen syy olettaa, että vanhemmuuden selvittäminen ei olisi lapsen edun mukaista, eikä 15 vuotta täyttänyt lapsi vaadi vanhemmuuden selvittämistä.
-

16 §

Tunnustamistilaisuuden varaaminen ja kanteen nostaminen

Lastenvalvojan on varattava asiaan osalliselle tilaisuus tunnustaa vanhemmuutensa, jos hän katsoo, että oikeusgeneettisen vanhemmuustutkimuksen tai muun selvityksen valossa voidaan pitää todennäköisenä, että henkilö on lapsen vanhempi.

Lastenvalvojalla on velvollisuus ajaa lapsen puolesta kannetta vanhemmuuden vahvistamiseksi, jos:

- 1) asiaan osallinen ei tunnusta vanhemmuuttaan;
- 2) mikään 14 §:n 1 momentissa tai 2 momentin 1, 3 tai 4 kohdissa tarkoitetuista vanhemmuuden selvittämisen keskeyttämisen edellytyksistä ei täyty; ja
- 3) lapsi ei ole täyttänyt 18 vuotta.

Edellä 2 momentissa tarkoitettun kanteen ajamisesta säädetään 6 luvussa.

Jos vanhemmuuden selvittäminen koskee synnyttäneen äidin äitiyden selvittämistä, tilaisuutta vanhemmuuden tunnustamiseen ei varata. Lastenvalvojalla on kuitenkin velvollisuus ajaa lapsen puolesta kannetta synnyttäneen äidin äitiyden vahvistamiseksi, jos vanhemmuuden selvittämisen yhteydessä ei ole saatu riittävää selvitystä äitiydestä, 2 momentin 2 kohdassa säädetty edellytykset eivät täyty eikä lapsi ole täyttänyt 18 vuotta.

17 §

Muutoksenhaku

Haettaessa muutosta vanhemmuuden selvittämisen keskeyttämistä tai sen uudelleen aloittamista koskevaan lastenvalvojan päätökseen hallintotuomioistuimelta sovelletaan, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään. Sen lisäksi, mitä mainitussa laissa säädetään, valitusoikeus on lapsen synnyttäneellä äidillä, 15 vuotta täyttäneellä lapsella ja henkilöllä, joka katsoo olevansa lapsen vanhempi.

Isyyden ja äitiyden vahvistamista koskevan kanteen nostamisesta säädetään 32 ja 33 §:ssä. Jos päätös vanhemmuuden selvittämisen keskeyttämisestä on tehty isyyden tai synnyttäneen äidin äitiyden selvittämisen osalta, lastenvalvojan 14 §:n nojalla antamaan keskeyttämispäätökseen on liitettävä tieto isyyden tai äitiyden vahvistamista koskevasta kanneoikeudesta ja siihen liittyvästä määräajasta.

23 §

Kuuleminen

— — — — —

Jos selvitettävänä on lapsen synnyttäneen äidin äitiys, lapsen huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi ennen vanhemmuuden selvittämisestä laadittavan pöytäkirjan laatimista.

Lastenvalvoja voi kuulla muitakin kuin 1 tai 2 momentissa tarkoitettuja henkilöitä, jos se on asian selvittämiseksi tarpeen. Kuulla voidaan suullisesti tai kirjallisesti. Kuulla voi myös se, joka 21 §:n 2 momentin mukaan voi ottaa vastaan tunnustamisen.

26 §

Asiakirjojen toimittaminen Digi- ja väestötietovirastolle

— — — — —

Jos vanhemmuuden selvittäminen koskee synnyttäneen äidin äitiyden selvittämistä, vanhemmuuden selvittäneen lastenvalvojan tulee toimittaa vanhemmuuden selvittämistä tehty pöytäkirja liitteineen Digi- ja väestötietovirastolle.

27 §

Suostumus vanhemmuuden vahvistamiseen ilman oikeudenkäyntiä

Jos lapsi on syntynyt avioliiton ulkopuolella ja isyyden selvittäminen alaikäisen lapsen osalta ja oikeusgeneettinen vanhemmuustutkimus tai kirjallinen hedelmöityshoitotodistus osoittavat kuolleen henkilön olevan lapsen isä, hänen oikeudenomistajansa voivat lapsen syntymän jälkeen antaa suostumuksen siihen, että isyys vahvistetaan ilman oikeudenkäyntiä Digi- ja väestötietoviraston päätöksellä edellyttäen, että lasta ei ole tunnustettu eikä kannetta isyyden vahvistamiseksi ole vireillä.

Mitä 1 momentissa säädetään isyyden vahvistamisesta, sovelletaan myös äitiyden vahvistamiseen, jos alaikäisen lapsen äitiyden selvittäminen ja oikeusgeneettinen vanhemmuustutkimus tai kirjallinen hedelmöityshoitotodistus osoittavat kuolleen henkilön olevan lapsen äiti eikä kannetta äitiyden vahvistamiseksi ole vireillä.

29 §

Digi- ja väestötietoviraston toimivalta

Vanhemmuus vahvistetaan Digi- ja väestötietovirastossa, jos:

1) vanhemmuus on tunnustettu 18–25 §:ssä säädetyn tavoin eikä ole aihetta epäillä, ettei henkilö ole lapsen toinen vanhempi;

2) kuolleen henkilön oikeudenomistajat ovat 27 ja 28 §:ssä säädetyn tavoin antaneet suostumuksensa siihen, että vanhemmuus vahvistetaan Digi- ja väestötietoviraston päätöksellä, ja 27 §:ssä tarkoitetun selvityksen perusteella voidaan pitää selvitetynä, että henkilö on lapsen toinen vanhempi;

3) synnyttäneen äidin äitiys on selvitetty 2 luvussa tarkoitetulla tavalla eikä ole aihetta epäillä, ettei henkilö ole lapsen äiti.

Vanhemmuus voidaan vahvistaa, vaikka tulevien vanhempien henkilöllisyyttä ja perhesiteitä osoittavat asiakirjat ovat puutteelliset, jos lisäselvitystä ei kohtuudella ole saatavissa ja vanhemmuuden selvittäminen ja oikeusgeneettinen vanhemmuustutkimus osoittavat vanhemmuuden.

32 §

Kanneoikeus isyyden vahvistamista koskevassa asiassa ja asianosaiset

Henkilöllä, joka katsoo olevansa lapsen isä, on oikeus nostaa isyyden vahvistamista koskeva kanne lasta vastaan:

1) jos lastenvalvoja on keskeyttänyt isyyden selvittämisen, koska lapsesta ei ole saatu näyttöä, josta oikeusgeneettinen vanhemmuustutkimus olisi voitu tehdä; tai

2) jollei Digi- ja väestötietovirasto ole vahvistanut isyyttä ja vahvistamatta jättämiseen on muu syy kuin se, ettei 22 §:ssä tarkoitettua hyväksymistä ole saatu.

33 §

Kanneoikeus äitiyden vahvistamista koskevassa asiassa ja asianosaiset

Lapsi, jonka osalta isyyttä ei ole lapsen synnyttäneen äidin avioliiton perusteella todettu eikä toista vanhemmuutta ole Digi- ja väestötietoviraston tai tuomioistuimen päätöksellä vahvistettu, voi vaatia 5 §:n 1 momentissa tarkoitetun äitiyden vahvistamista nostamalla kanteen äidiksi otaksumaansa henkilöä vastaan. Jos se, jota vastaan kanne olisi nostettava, on kuollut, kanne nostetaan hänen oikeudenomistajiaan vastaan.

Henkilöllä, joka katsoo olevansa lapsen äiti 5 §:n 1 momentin nojalla, on oikeus nostaa äitiyden vahvistamista koskeva kanne lasta vastaan, jollei Digi- ja väestötietovirasto ole vahvistanut äitiyttä ja vahvistamatta jättämiseen on muu syy kuin se, ettei 22 §:ssä tarkoitettua hyväksymistä ole saatu.

Lapsi, jonka osalta synnyttäneen äidin äitiyttä ei ole todettu tai vahvistettu, voi vaatia 2 §:ssä tarkoitetun äitiyden vahvistamista nostamalla kanteen äidiksi otaksumaansa henkilöä vastaan. Jos se, jota vastaan kanne olisi nostettava, on kuollut, kanne nostetaan hänen oikeudenomistajiaan vastaan.

Henkilöllä, joka katsoo olevansa lapsen äiti 2 §:n nojalla, on oikeus nostaa äitiyden vahvistamista koskeva kanne lasta vastaan, jollei Digi- ja väestötietovirasto ole vahvistanut äitiyttä.

Jos se, jonka äitiydestä on kysymys, kuolee kanteen ollessa vireillä, hänen oikeudenomistajansa tulevat hänen sijaansa.

34 §

Kanneoikeuden rajoitukset

Sen, joka katsoo olevansa lapsen äiti, on pantava kanne vireille vuoden kuluessa siitä päivästä, jona hän sai tiedon 33 §:n 2 tai 4 momentissa tarkoitetusta Digi- ja väestötietoviraston päätöksestä.

36 §

Vastajaksi haastaminen

Jos lapsi vaatii isyyden vahvistamista, lapsen tulee haastaa vastajaksi se, jonka voidaan olettaa olevan lapsen isä.

Jos lapsi vaatii 5 §:n 1 momentissa tarkoitetun äitiyden vahvistamista, lapsen tulee haastaa vastajaksi se, jonka voidaan olettaa olevan lapsen mainitussa momentissa tarkoitettu äiti. Jos lapsi vaatii 2 §:ssä tarkoitetun äitiyden vahvistamista, lapsen tulee haastaa vastajaksi se, jonka voidaan olettaa olevan lapsen mainitussa pykälässä tarkoitettu äiti.

Jos 1 tai 2 momentissa tarkoitettuja henkilöitä on useita, voidaan heidät haastaa vastajiksi samaan oikeudenkäyntiin. Mahdolliset vanhemmat tulee haastaa vastajiksi samaan oikeudenkäyntiin, jos on ilmeistä, että selvityksen saaminen sitä edellyttää. Jos saman lapsen osalta on vireillä kanne sekä isyyden että 2 §:ssä tarkoitetun äitiyden vahvistamiseksi, äitiyden vahvistamista koskeva kanne on ratkaistava ennen isyyden vahvistamista koskevaa asiaa. Jos saman lapsen osalta on vireillä kanne sekä isyyden että 5 §:n 1 momentissa tarkoitetun äitiyden vahvistamiseksi, isyyden vahvistamista koskeva kanne on ratkaistava ennen äitiyden vahvistamista koskevaa asiaa.

Jos kannetta ajetaan 32 §:n 2 momentin taikka 33 §:n 2 tai 4 momentin nojalla lasta vastaan, vastajiksi voidaan haastaa myös ne, jotka kantajan ohella voivat tulla kysymykseen lapsen vanhempana.

Henkilöä, jonka osalta on oikeusgeneettisellä vanhemmuustutkimuksella selvitetty, että hän ei voi olla lapsen vanhempi, ei saa ilman erityistä syytä haastaa vastajaksi.

40 §

Kanteen peruuttaminen ja vanhemmuuden poissuljenta

Jos vanhemmuuden vahvistamista koskevaa kannetta ajetaan useampaa kuin yhtä vastaajaa vastaan, tuomioistuin voi ennen vanhemmuuskysymyksen lopullista ratkaisemista hylätä kanteen yhden tai useamman vastaajan osalta, jos oikeusgeneettisen vanhemmuus-

tutkimuksen perusteella on pidettävä todistettuna, ettei kyseinen vastaaja voi olla lapsen vanhempi.

42 §

Muutoksenhaun käsittely

Jos kantaja tai vastaaja hakee muutosta vanhemmuudesta annettuun tuomioon, muutoksenhakutuomioistuin voi käsitellä asian myös sellaisen asianosaisen osalta, jota muutoksenhaku ei koske. Asiaa ei kuitenkaan tule ilman erityistä syytä ottaa käsiteltäväksi sellaisen henkilön osalta, jota muutoksenhaku ei koske ja jota koskeva vaatimus on hylätty sen vuoksi, että hänen vanhemmuutensa ei ole mahdollinen suoritettun oikeusgeneettisen vanhemmuustutkimuksen nojalla.

43 §

Isyyden kumoamisen perusteet

Isyys, joka on 3 §:n nojalla todettu tai Digi- ja väestötietoviraston päätöksellä vahvistettu, on tuomioistuimen päätöksellä kumottava, jos oikeusgeneettisen vanhemmuustutkimuksen avulla tai muutoin on selvitetty, ettei isäksi todetun tai vahvistetun ja lapsen välillä ole 4 §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitettua suhdetta.

44 §

Äitiyden kumoamisen perusteet

Äitiys, joka on Digi- ja väestötietoviraston päätöksellä vahvistettu, on tuomioistuimen päätöksellä kumottava, jos on selvitetty, ettei äidiksi vahvistetun ja lapsen välillä ole 2 §:ssä tai 5 §:n 1 momentissa tarkoitettua suhdetta.

45 §

Vanhemmuuden kumoaminen Digi- ja väestötietoviraston päätöksellä

Jos lapsen synnyttänyt äiti ja lapsen toinen vanhempi ovat yhdessä pyytäneet lastenvalvojalta vanhemmuuden selvittämistä 6 §:n 3 momentin 1 kohdassa tarkoitettulla tavalla, ja oikeusgeneettisen vanhemmuustutkimuksen perusteella voidaan todeta, että aviomies tai lapsen tunnustanut ei voi olla lapsen isä, Digi- ja väestötietovirasto voi vanhempien yhteisestä hakemuksesta vahvistaa, että aviomies tai vanhemmuuden ennen lapsen syntymää tunnustanut henkilö ei ole lapsen isä. Asia voidaan ratkaista lasta kuulematta. Hakemus Digi- ja väestötietovirastolle tulee tehdä ennen kuin vuosi on kulunut lapsen syntymästä.

Digi- ja väestötietovirasto ei saa ratkaista 1 ja 2 momentissa tarkoitettua asiaa, jos synnyttäneelle äidille on annettu hedelmöityshoitoa ajankohtana, jolloin lapsi on saatettu alkuun. Digi- ja väestötietoviraston 1 ja 2 momentissa tarkoitettuihin päätöksiin ei saa hakea muutosta valittamalla.

47 §

Äitiyden kumoamista koskevan kanneasian asianosaiset

Äitiyden kumoamista koskevan kanteen saa nostaa lapsi, lapsen synnyttänyt äiti tai se, jonka isyys on avioliiton perusteella todettu taikka se, jonka isyys tai äitiys on Digi- ja väestötietoviraston päätöksellä vahvistettu.

Äitiyden kumoamista koskevan kanteen saa 48 §:n 2 ja 4 momentissa tarkoitettussa tapauksessa nostaa myös se, joka katsoo 1 momentissa tarkoitettun henkilön asemesta olevansa lapsen vanhempi.

48 §

Kanneoikeuden rajoitukset

Henkilöllä, joka katsoo olevansa lapsen äiti sen henkilön sijasta, joka on Digi- ja väestötietoviraston päätöksellä vahvistettu lapsen synnyttäneeksi äidiksi, on oikeus nostaa kanne synnyttäneen äidin äitiyden kumoamiseksi, jos:

- 1) hän saattaa todennäköiseksi, että äitiyttä koskeva päätös on perustunut viranomaiselle asiasta annettuihin väärin tietoihin; ja
- 2) tuomioistuin arvioi kanteen nostamisen olevan lapsen edun mukainen.

50 §

Määräaika kanteen nostamiselle

Jos isyys on todettu avioliiton perusteella, lapsen synnyttäneen äidin, 48 §:n 2 momentissa tarkoitettun henkilön ja sen, jonka isyys on todettu avioliiton perusteella, on pantava kanne vireille kahden vuoden kuluessa lapsen syntymästä. Jos vanhemmuus on vahvistettu tunnustamisen tai synnyttäneen äidin äitiyden selvittämisen perusteella, lapsen synnyttäneen äidin, 48 §:n 2 tai 4 momentissa tarkoitettun henkilön ja tunnustajan on pantava vanhemmuuden kumoamista koskeva kanne vireille kahden vuoden kuluessa siitä, kun vanhemmuus on vahvistettu.

63 §

Lapsen mielipiteen selvittäminen

Kun alle 15-vuotiaan lapsen etua 14 §:n 2 momentin 4 kohdassa taikka 48 §:n 1 momentissa, 2 momentin 3 kohdassa tai 4 momentin 2 kohdassa tarkoitettussa tilanteessa arvioidaan, on lapsen omat toivomukset ja mielipide selvitettävä ja otettava huomioon sikäli kuin se on lapsen ikään ja kehitystasoon nähden mahdollista. Lapsen mielipide on selvitettävä hienovaraisesti ja ottaen huomioon lapsen kehitystaso. Lapselle on selostettava mielipiteen selvittämisen tarkoitus ja selvittämiseen liittyvä menettely.

67 §

Ennakkotunnustamisrekisterit

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään, Digi- ja väestötietovirastolla, Ahvenanmaan valtionvirastolla ja hyvinvointialueella on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä saada lapsen vanhemmuuden selvittämiseen tai vahvistamiseen liittyvien tehtäviensä hoitamiseksi välttämättömät tiedot ennakkotunnustamisrekisteristä.

1231/2023

69 §

Tarkemmat säännökset

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä:

- 1) lapsen syntymää koskevasta ilmoituksesta;
 - 2) henkilöllisyyden toteamiseksi hyväksyttävistä asiakirjoista.
- — — — —

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2025. Tätä lakia sovelletaan myös, jos lapsi on syntynyt ennen tämän lain voimaantuloa.

Helsingissä 21.12.2023

Tasavallan Presidentti

Sauli Niinistö

Oikeusministeri Leena Meri